

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

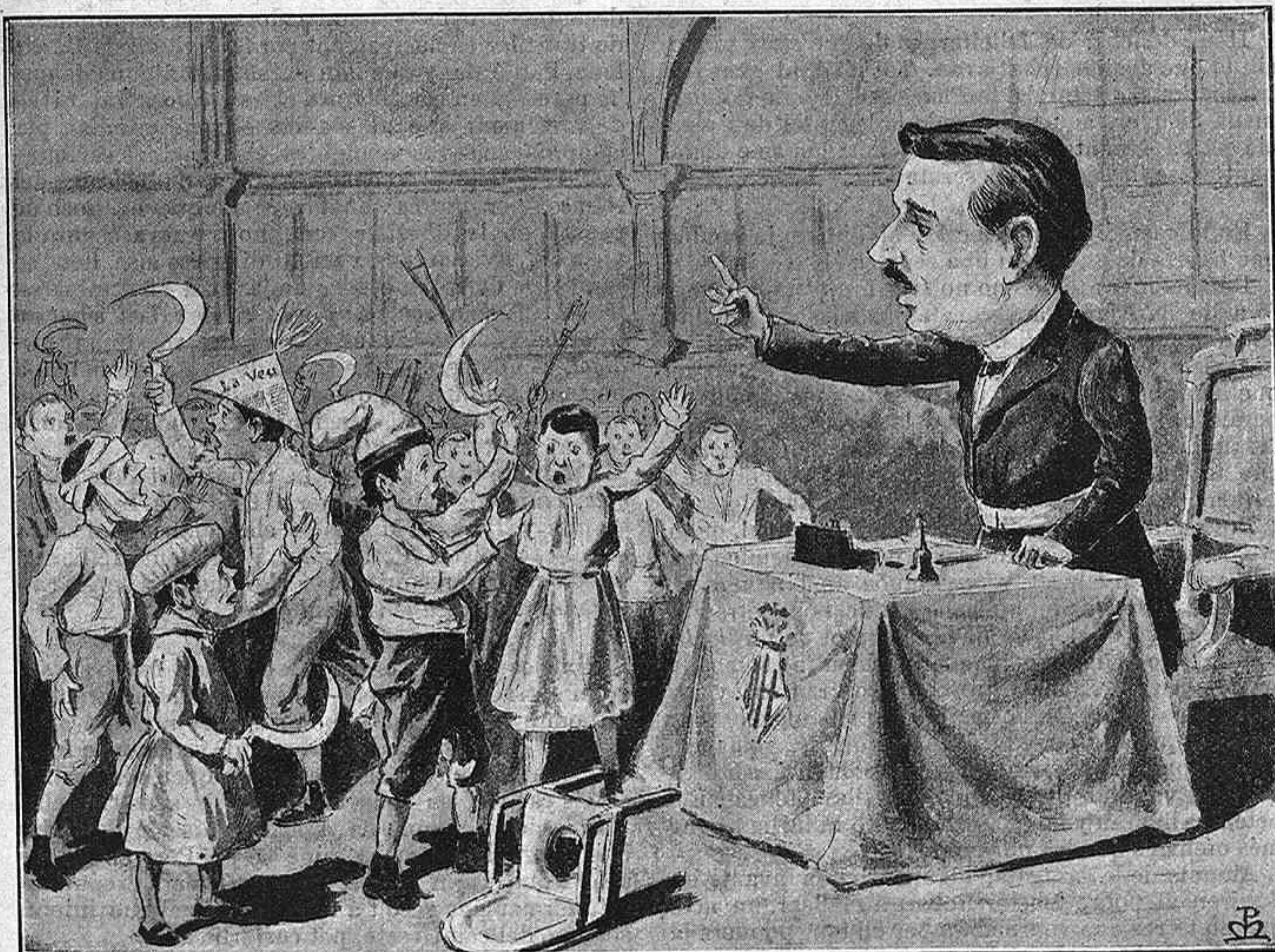
PERIODICH SATIRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOYS OADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

L' ESCÁNDOL DEL DILLUNS

L' ARCALDE:—Noys, aixó es el Saló de Cent: no us penséu que sigui 'l número... *idem.*

CRÓNICA

Demà passat diumenje es el día designat pera la celebració de las eleccions municipals. La Casa gran á últims d' any ha de desocuparse de la meytat dels seus inquilinos, y 'l poble de Barcelona está cridat á designar els que deuen anar á substituhirlos.

Desde una mica lluny ve treballantse pels que pretenen guanyarse 'l major número possible de sufragis del poble barceloní, ab campanyas en els periódichs, en las reunions públicas, en las oficinas electorals... Davant per davant se troban dos agrupacions: la dels regionalistas y la dels republicans.

En las últimas eleccions de diputats á Corts treballaren cada una per ella, y totas juntas contra 'l caciquisme... Avuy el caciquisme, vejéntselas mal paradas, s' ha decidit á fer el mort, y salvant l' esfors que *pro fórmula* y sols pera cubrir l' expedient farán els fusionistas, la lluyta queda circunscrita á las dos agrupacions citadas: la regionalista y la republicana.

Molt s' ha guanyat en el sentit de que será respectat el vot dels electors, ab l' acort que 's va pendre dilluns, davant de la Junta municipal del Cens, de donar á cada una de las entitats que 's proposan lluytar la deguda intervenció en las mesas electorals. Encare que la idea va partir dels regionalistas, els republicans l' acceptaren ab entusiasme, tant més, en quant—segons digueren y aixís es veritat— sempre qu' en anteriors eleccions els republicans l' havian proposada, els partits monárquichs, entre 'ls quals hi figuravan molts dels actuals regionalistas, se negavan á acceptarla. A fi de poder fer ab tota llibertat sos habituals jochs de mans no volían testimoni inoportuns.

Hem, donchs, de felicitarlos de que avuy proposin lo que avants rebutjavan. Tot aixó hi guanyan las costums electorals, tan necessitadas de millorament. Sisquera aquesta vegada la legalitat de l' elecció estarà garantida pel mateix antagonisme dominant entre 'ls secretaris escrutadors.

En tals condicions l' elecció del diumenje sembla que hauria de anar com una seda ¿no es veritat?

Donchs jo 'm temo que no será tan tranquila com fora de desitjar, y fins com al gallego del *quinto hueleme que habrá palus*.

Aixís m' ho fan creure cert síntomas precursors que han posat de relleu una vegada més las intemperancias y las descortesias dels *perdigots*, ressó de las predicacions insensatas de *La Veu de Catalunya*, que tantas y tan justas antipatias han despertat en la democrática y hospitalaria ciutat de Barcelona.

Precisament dilluns, en plena casa comunal, quan era ocasió de demostrar que 's pot ser enemich y á la vegada ben educat y respectuós ab l' adversari, va bastar que tres republicans qualificats penetressin en el Saló de Cent, porque un escamot de *perdigots*, com una gossada de peteners, els insultessin ab els seus lladruchs. Eran un trescents contra tres... y per aixó, sens dupte, 's mostraren tan valents. No tant emperó que al girarse'ls de cara aquells, sapiguesin respondre á las invitacions que 'ls hi foren dirigidas de ventilar degudament aquellas ofensas. Els peteners lladran y no mossegan; pero hi ha lladruchs més ofensius que las mossegadas.

Amants de la saragata, algunas horas avants induhiren al pobre Doctor Robert á realisar un acte que no té res que veure ab la per ell tan ponderada gravetat de la rassa catalana.

Si 'ls *perdigots* tenían una llista de 800 noms d' electors que no figuravan en els cens, y volían fer-

ne present al arcalde, res més fácil li era al Doctor Robert, qu' en sa calitat d' exarcalde, es membre de la Junta municipal del Cens, de produhir aquella llista ab tota la solemnitat que hagués volgut y durant el curs dels treballs de la Junta, als quals, ell, com á membre que n' es, devía cooperar.

Donchs res de aixó: el pobre senyor Robert, á una hora dada y rodejat de un corteig de *alabarderos*, va fer la seva irrupció en el Saló del Consistori, ocupat feya temps per un' altra secció del mateix cos... y allí d' engrescament, de aplausos y de viscas, no 'n vulguin més. Va ser un acte... però un acte de comedia perfectament ensajat. ¿Y tot per qué al cap-devall? Perque 's comprobés la llista presentada ab el padró y 's vejés que 'ls 800 noms no figuran com á vehins de Barcelona.

¡Pobre Doctor Robert, may més pobre que ara, en que 'ls *perdigots* no contents ab esmenarli els discursos, el fan servir de *senyera*—per no dir de *pendó*—en las sevas grescas y saragatas! Tant mateix ens sembla qu' es una mica massa gran pera prestarse ab complacencia á las expansions de una colla de noys mal educats.

Naturalment que l' opinió pública, fins la de la titulada *gent de bé*, desde las passadas eleccions en que va ser sorpresa, ha tingut temps de reflexionar, convencentse al últim de que ab aquesta mena de gent no 's va al lloch, com no siga al ridícul y á la perturbació de la pau de Barcelona.

Destructors del caciquisme, se 'ls veu ben manifesta l' idea de crearne un altre, tan dolent ó pitjor que aquell. No á altre propósit respon el seu afany desapoderat de ficar cama dintre de la Casa gran. Bé poden desenganyarse 'ls que confiavan en sos decantats propósits moralisadors y en sas promesas de treballar exclusivament per la millora de Barcelona. Per l' afany que han demostrat alguns de que 'ls possessin en candidatura s' han colcat al nivell dels vividors que al mateix objecte prenían per camp de las sevas maniobras els cassinos caciquistas. L' escena promoguda en una de las salas del *Ateneo*, per un candidat ofés porque en lloch de posarlo en lo districte ters, hont creya segura la victoria, 'l varen posar en lo districte sisé, hont se considera derrotat, escena en la qual se cambiaren frases tals com *sou un porchl sempre heu sigut un trapellal* y altres tan escullidas del vocabulari *perdigot*, es una escena que tanca de cop y ab balda la porta de las ilusions, que sobre la regeneració municipal exercida pels regionalistas, podía haverse format la titulada *gent de bé*.

S' han de desenganyar. La major part dels *perdigots*, avants de que 'l general Polavieja 'ls tragués de pila y 'l bisbe Morgades els confirmés, havian sigut caciquistas desafortats, y ara en vigílias d' eleccions se 'n recordan, per alló que diuen els castellans: *«De casta le viene al galgo...»*

Aixís es que cegats per l' afany de ferse seva l' administració municipal—ells se sabrán perquè, y tothom que raciocini s' ho pensarà—no será gens extrany que demà passat tractin de sortirse de fogó, empleant tots els medis que usavan quan compartían ab els cacichs els seus treballs y 'ls seus tráfechs.

Coaccions, compra de vots, organizació de rodas d' electors de camama... ¡qué sé jo! Pero en tot cas caldrá que vajin alerta, porque 'l partit republicá está fermament resolt á impedirho, y al que intenti sortirse del camí recte, pot costarli car.

Demà passat s' ha de veure quí son els verdaders amants de la legalitat electoral.

P. DEL O.

FIDELITAT

En rónega y freda cambra
senso llum ni claretat,
damunt pobre jas de palla
resta un vell agonejant.

Per tot abrich té una manta
com pellingo esborancat;
el pobre vell ja no té esma
per queixarse ni plorar.

Té las galdas rebegudas,
els poch cabells tots nevats,
els ulls sense vida y fondos,
negras las concas del nas.

Depressa el pit li panteja
com el d' un colom cansat,
y es sent fonda la ranera
que ja va minvant, minvant!

Ni fills ni parents el cercan,
els vehins ja s' han cansat:
tan sols un gos, trist, el vetlla
molt mes que 'ls homes constant.

Quan sent que 'l malalt sospira
li llepa amorós las mans
y aixó que ja fá dos días
que no ha begut ni ha menjat.

DESPEDIDA DEL TENORIO

—Ya á los palacios subí
y á las cabañas bajé:

ara me 'n vaig á dormí,
y hasta 'l Novembre que vé.

Ressona una campaneta:
s' ovira gran claretat:
es Nostr' Amo que se 'n entra
á la casa del davant.

Quan Nostr' Amo se 'n entorna,
el vell ab ulls entelats
cerca el gos, el cap li palpa,
y fá lo darrer badall.

EMILI COCA Y COLLADO

ELS NOSTRES PATRICIS

Desde que ha comensat á corre la veu de que
aquí lo que convindria es elegir regidors als que no
volen serne, no sé si ho han observat, ningú vol ser
regidor.

—No,—diuhen tots els bons patricis, com obe-
hint á una consigna:—no es l' home 'l qui ha de
buscar el cárrech; el cárrech es el que ha de buscar
al home.

Y pronunciada aquesta frase ab tota la majestat
possible, 's quedan mirant si veuhen venir algun
cárrech que 'ls vaji á buscar á n' ells.

Exemple d' aquesta hermosa brotada de ciuta-
dans desinteressats es el senyor Esteve, qu' en las
anteriors eleccions removía tot el dis-
trictre y pidolava vots á favor seu
poch menos que ab llágrimas als ulls,
y aquesta vegada parla de la lluyta
electoral ab la més olímpica de las
indiferencias.

Ahir m' ho deya al café:

—Crech que algú ha tractat de po-
sarme en candidatura, pero jo...

—¿No está engres-
cat?

—Ben al contrari:
'm nego terminant á
deixar fer us del meu
nom. Els homes de sa

DESPRÉS DE LA CORRIDA DE LA «EXTINCIÓ»

—Y donchs ¿encare no 'ns extingeixen?

casa, á casa. A cá la Ciutat no més hi poden anar els que tot s' ho tiran á l' esquena.

—¿Y si á pesar de la seva negativa l' elegeixen?

—¡Se 'n guardarán prou!...

—¿Y si no se 'n guardan?

—Aixecaré l' domicili, fugiré, emigraré... ¡A la Casa gran no hi vaig ni á tiros!...

Estava enérgich, tremendo, sublim d' indignació. Y cinch minuts després, ja fora ell del café, 'm deya el mosso:

—Suposo que deurá votar al senyor Esteve.

—¿Que 's presenta?

—Sí; pero no vol que sigui dit. Ha organísat una especie de junta de companys, que tenen la missió de ferli acceptar el càrrech de concejal «per forsa.» Jo li traballo la candidatura. Per xó ara fa un parell de senmanas que cada cop que vé 'm dona deu céntims de propina. ¿No ho ha vist?

Un altre dels que «tampoch volen serne» es el llauner de baix de casa.

—¡No 'm vinguin ab quèntos!—sol dir als que li parlan d' elegirlo regidor:—me donan massa feyna els meus assumptos, pera anarme á cuydar dels de la ciutat. Búsqinne un altre. Desgraciadament, aficionats al càrrech es lo que sobra.—

Y després, quan, al sortir, el topo, no hi ha vegada que no 'm vingui ab la mateixa xeringa:

—Conto ab vosté.

—¿Sobres?

—L' elecció del diumenje. Uns quants vehins benévols s' han empenyat en durme al municipi, y jo, encare que per forsa, davant de tanta insistencia, no hi tingut més remey que sucumbir. ¿Quants vots li sembla que 'm portará vosté?

—El meu, desde luego.

—Oh! Aixó es poch: convindria que treballés, que visités als vehins, que sumés voluntats. «S' ha de proceder á lo Wamba,—ha de dir als seus amichs:—¿El llauner no vol ser regidor? Pues aquest es el qu' hem de fer triunfar.» Es un argument que, creguim, té molta forsa.—

Desde que s' ha obert el período electoral se respira per tot arreu una atmósfera de galantería y bona voluntat qu' encanta.

Vaig á cal barber, y observo que l' amo, que habitualment apenas me saludava ara 's desfá en obsequis y atencions envers la meva persona.

—Noy, baixa 'l transparent, que al senyor li toca 'l sol á la cara. ¿Vol llegir algun diari? Permetim, porta una brossa á l' esquena.

Y 'l dependent me diu, molt baixet:

—¿Que no ho sab? Se presenta candidat per concejal.

Vaig á cal sabater, un mandrós que per ferme un parell de sabatas está un trimestre, y... repetició de la mateixa comedia.

—¿Vé á pendre la mida? Perfectament. Déixiho per mí; será un calsat que dará la hora. ¿Per quán el necessita? ¿Per dissapte? El tindrà divendres. No 's molesti á ferlo venir á buscar: jo li enviaré.

Y entre tant, sento que un fadrí 'm diu á l' orella.

—Ja cal que 'l voti.

—¿A qui?

—Al amo: 's presenta per regidor.

¿Qué més volen? L' altre vespre puja la criada, que havia baixat al carrer á buscar un paquet de terra d' escudellas, y 'ns porta la grata noticia de que l' adroguer, en lloch de donar com fins ara un cupó per cada ral, ne donará dos per cada cinch céntims.

—Diu que vol que 'ls vehins estiguin contents. Ah! Y ademés dels cupóns—va anyadir la minyona butxaquejant—m' ha donat aquest paperet per vosté.

El prenc, y 'm trobo ab una candidatura autónomo-clerical, en la qual el generós adroguer figurava en primera línia.

Y per aquest tenor, trihin y remenin. Ningú, ningú absolutament vol ser concejal; pero l' esperit de sacrifici s' ha generalísat de tal manera, que á horas d' ara no hi ha *persona pudiente* ni home de sa casa que no estigui disposat á abandonarho tot, botiga, fábbrica, llar doméstica, per' anar fivallerescament á cá la Ciutat á treballar pel comú y lluhir una mica el garbo en las professons del Corpus.

Aixó sí, sempre posant per endavant la mateixa salvetat:—Si hi aném, hi anirém per forsa, res més que per forsa.

Lo qual no es inconvenient pera que un d' aquest que hi anirán *per forsa* hagi dit als seus treballadors que 'l que diumenje que vé no 'l vaji á votar pot donarse per despedit.

Ni pera que un altre de la mateixa *ganadería* tingui ja promesos vintidós nombraments de burots als agents electorals que 's cuydan de la seva candidatura.

Ni pera que un altre, home d' ordre y *segador* honorari, que tampoch vol ser res y que si ho es ho será *per forsa*, digués l' altre día en el seno de l' amistat:

—¿Saben quánt me costa ja, ara com ara, aquesta broma? Dotze mil pessetas.

A. MARCH

ESQUITXOS

Ta vanitat absoluta,
de tenir presents fá gala
y aceptántlos no s' inmuta
sens pensar que 'l que regala...
pel regular sempre embruta.

Baixayas l' altre día del teu cotxe
y una pobre una almoyna 't demaná;
tú ni sisquera á la infelís mirares
¡Deu meu y quin contrast!

Si es que en lloch de diners ne captava honra
reconech l' actitud de ton semblant.

¡May s' ha vist que de cosa que no 's tinga,
se 'n fassi caritat!

Pensa sols t' ànima impura
lluhrichs trajos per tot;
y no atinas criatura
que la seda molt poch dura...
quan es tacada de llot!

P. A. MORENO

MANUAL DEL ELECTOR

Avans que tot, amich lector, permetme que 't prengui si ets á las llistas del cens electoral. ¿No hi ets? Llavors passa de llarch aquest article y derrama una llàgrima sobre la tomba del teu dret. Als ciutadans qu' en la época de las reclamacions se van adormir, no 'ls queda mes remey que conformarse. Ja que no van saber defensarse com á electors, que plorin com á donas.

¿Sí qu' ets á las llistas? Donchs segueix llegint, y no ploris, que potser no será res. Aquesta plana ha sigut escrita expressament per tú.

En els païssos mitjanament civilisats, l' exercici del dret electoral, base y fonament de tots els demés drets, es una operació senzillíssima. Tant com beure's un ou, com xupar un cigarro, com dir ¡*Je-sús!*... L' elector va al lloch que previament li han senyalat, deposita la seva papeleta sense la menor oposició ni temor de trampa, y se 'n torna á casa, segur de que aquella unitat formarà part de la suma total.

Aquí no passa res d' aixó. Desde 'l problema que representa l' averiguació del lloch ahont al elector

li toca anar á votar, fins al fundat dubte de si 'l vot qu' ell ha vist ficar á l' urna será pel seu candidat ó per la órfana de Bruselas, la tasca del pobre que vol exercir el seu dret es verdaderament peliaguda. Aixó explica el que molts ciutadans, en días d' eleccions, en lloch d' anar á votar se 'n vajan á la Font de la Teula, aturats davant del immens número de dificultats que l' operació ofereix.

Pero tú, lector, no ets aixís. Tú vols votar ab arreglo á la ley, y desitjas únicament que una má experta 't senyali 'l camí y 't digui: Passa per aquí, vés per allá, fés aixó, pensa ab alló... Aquesta má jo te l' allargo: es la meua. Entéra't d' aquest *manual*, empápa't de las instruccions en ell contingudas, y ten la seguretad de que la teua intervenció en la batalla electoral no ha de ser inútil. Quan menos, te quedarà la satisfacció d' haver marejat una mica als despreocupats que 's figuran que pescar un' acta es bufar y fer ampollas.

En primer lloch, diumenje lléva't dematí. *Al que madruga, Dios le ayuda*. Acudint aviat al colegi electoral, trobarás als *chanchulleros* adormits, y com que, per regla general, al principi tot va bé, podrás votar com si fossis á cal sogre.

Si, ananhi, veus un mort pel carrer, salúda'l: pensa que aquell difunt, si no en las eleccions actuals, en las próximas, será un elector més, y en el món convé estar bé ab tothom.

A la porta del colegi electoral tropessarás ab una dotzena de repartidors de candidaturas. Prenlas totas, ja que no te 'n fan pagar res, y examínalas ab calma. Trián una que 's compongui de gent honra-

BUSCANT LAS CLAUS DELS KIOSCOS DE LA RAMBLA

Els guras furga que furga,
ensumant per tots els caus,

y 'l batlle crida que crida:
—¿Pero ahont son aquestas claus?

da, pero no de *gent de bé*, que aquest any el Carnes-toltas s' ha adelantat, y hi ha una infinitat de tipos que 'n van disfressats pera millor enganyar als bobos y ficarse á la Casa Gran á fer de las sevas.

Quan el president de la mesa 't preguntará com te dius, no li responguis: Miranfus. Dígali 'l teu nom, en veu alta y sonora, sense amagar el según apellido, ni l' edat, ni la professió. En assumptos electorals, com més amichs més clars, y tota nebulositat es sospitosa. Procura, per lo tant, recordar el número de la casa ahont vius, que podria ser que 'l president també te 'l preguntés, y si titubejaves una mica, donarías lloch á que se 't prengues per un dels molts burots y municipals disfressats qu' en semblants diadas solen *frequentar* els colegis.

Al entregar la papeleta, cerciöra't de que 'l president la fica á l' urna. N' hi ha alguns que ab la major bona fé la tiran á terra ó la deixan sobre la taula, cosa que tu deus evitar ab totas las tevas forsas, perque per aquest viatge no necessitaves verdaderament anar á votar.

Y un cop cumplert aquest cívich deber, te retiras modestament pel foro, tota vegada que allí no hi tens res més que fer, pues de la falsificació de las actas y suplantació de vots ja se 'n cuyda la mesa.

Fentho aixís, no diré jo que l' ad-

La cara retrata l' ánima,
la cara marca l' edat,
la cara explica quan l' home
está content ó enfadat.

ministració municipal vaji més bé ni més malament: probablement marxará de la mateixa manera.

Pero al menos t' haurás portat com un home, y si demá ó qualsevol altre día la font del teu carrer no raja, tindrás el dret d' anarte á encarar ab el teu elegit y dirli ab tota serietat:

—¿Qué hem de fer? ¿Per xó 'l vaig treure á vosté de las concavitats de l' urna?

MATÍAS BONAFÉ

CAPRITXOS

LLIBRES

LA VERDAD DEL CATALANISMO, por MANUEL MARINELLO.—Reunir en un volúm tot lo referent al catalanisme, desde la teoría en que apoya las sevas pretensions, com la historia puntualizada del seu desarrollo, tal sembla haver sigut el propósit de l' autor de aquest llibre, 'l qual podrá

servir de ajuda al que desitji coneixer la materia; pero no es fácil que arribi á convencer á ningú que ja no estigui convensut previament per ser la teoría catalanista sumament refutable. De totas maneras hi ha que reconeixen en el senyor Marinello una bona voluntat que ningú li negará y una gran sinceritat en las sevas opinions, aixís com també una diligencia suma en l' enumeració de datos y de fetxas.

Lo qual no vol dir que no 's noti en son llibre alguna equivocació, com per exemple la que senta al dir (páginas 197 y 198), que Catalunya, en l' any económic de 1894-95, en concepte de redencions del servey militar va pagar al Estat 136 999,062'53 pesetas, per quant ab aquesta suma hauría pogut redimir 91,336 quintos y un pico, y Catalunya no té de bon tros cupos tan considerables. Ni en deu anys redimiría tants quintos, encare que 'ls redimís tots.

Alguns altres errors, encare que no tan garrafals, podríam citar també, fills, sens dupte, de haver admés l' autor com á bons y sense subjectarlos á una escrupulosa comprobació, 'ls datos aduhits ab notoria lleugeresa en algunas publicacions catalanistas, al voler posar de relleu els grans perjudicis que, segons ells, reb Catalunya del Estat espanyol.

En resum, no podem ocultar una cosa, y es que 'l senyor Marinello (A. Llimoner) ens agrada més, molt més, y potser treballa millor pel catalanisme, es á dir, per la gloria de Catalunya quan publica alguna colecció de sos versos tan justament celebrats, que quan escriu en prosa... y en prosa castellana per afegidura. Aquesta es també una veritat *sobre 'l* (no *del*) catalanisme de nostre bon y apreciat amich.

EL FLOR DE L' AUBA, per FELIP CORTIELLA.—Sens més assumpto que tres días de camp que 's pren un obrer, visitant Sitjes, Vilafranca del Panadés y Corbera, ha demostrat el senyor Cortiella que 's pot escriure un

FISONÓMICHS

llibre que interessa. Basta saber veure la Naturalesa y l' Home de una manera especial, ab tota la forsa de un temperament enamorat, no sols dels grans espectacles que aquélla 'ns ofereix á cada punt, sino de las ideas ó dels ensomnis de la Utopia social portada fins á las sevas últimas conseqüencias.

En l' obreta del senyor Cortiella, notable per més de un concepte, s' hi revela un escriptor de forsa, pintor admirable de quadros sentits ab verdadera intensitat y dotat ademés de un esperit satírich acerat, que 'ns deixa entreveure 'l gran partit que trauria de aquest género si 'l cultivava ab preferencia.

Pero las ideas de una llibertat sense límits, poch menos que salvatge, contrarias á la naturalesa humana y tan bonas pera ser exposadas sobre 'l paper, com renyidas ab la realitat de la vida social, el transforman en un somiador, ab tota la barreja de odís y de generosas aspiracions, tocadas de un cert misticisme extrany y de un naturalisme desfet que 's donan bofetadas, y sols poden conduhir á la perturbació dels esperits.

Al fer aquesta observació, no preteném convencer al senyor Cortiella, ni molt menos, y més dirém: ell ens ha convensut plenament ab *El plor de l' auba*, que sota 'l trajo modest del obrer, hi pot alentar un escriptor de verdadera potencia.

ALMANAQUE DE BAILLY-BAILLIERI ó sea *Pequeña enciclopedia popular de la vida práctica*.—Año 1902.—Poch hem de dir al donar compte de una publicació que ha alcansat ja 'ls honors de una gran popularitat. Qui la coneix y la fulleja l' estima pel gran número de datos y pormenors que atresora, 'ls uns curiosos, utilíssims els altres, haventse fet un llibre de primera necessitat. El que acaba de publicarse conté ademés de un gran contingent de materia aplicable á tots els usos de la vida, una guía y un plano de Sevilla y ofereix als lectors un considerable número de regalos.

CHIRIGOTAS, por DANIEL ORTIZ.—No pot negarse que es una bona idea la que ha tingut un editor barceloní, al colleccionar las gracias principals, entre las que diariament dona al públich el celebrat *Chirigotero de La Pu-*

blicidad. Ben triadas y de molt bona sombra son las que constituheixen el primer volúm de la serie, ilustrat de més á més ab garbosas caricaturas de Apeles Mestres.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Llibertat.—Comedia en tres actes per *Santiago Rusiñol*.—Forma un volúm notablement imprés.

∴ *Los Médicis*.—Novela de *Alejandro Dumas* (padre).—L' acaba de donar á llum la casa Tasso, augmentant ab ella la collecció de obras completas del popular novelista.

∴ *Els segadors*.—Himne catalá.—Reducció fácil á piano per *Marraco fill*.—Forma una fulla que conté 'l facsímil de la estatua del Conceller Casanova.

RATA SABIA

TEATROS

¡Pobrets de nosaltres si haguessem de donar compte puntualisat de la senmana teatral que acaba de transcorre! En casi tots els teatros, grans y xichs, s' ha posat en escena 'l *D. Juan*

Tenorio. Tots els galans mes ó menos ayrosos, totas las damas mes ó menos *ajamonedas* han representat l' obra célebre de Zorrilla, que tenia la virtut de posar mal humorat al seu autor, considerant

que ab tot 'y ser una mina inagotable, se le vá vendre á un editor per una bicocal

Y pensar que aquest

No fassis cremá á la dona,
qu' es tal la impressió que reb,
que per hermosa que sigui...
¡Jesús, María, Joseph!...

editor encare 's diu *Delgado*, sent aixís que ab sols els drets de representació que cobra durant la senmana de las castanyas, ne tindria de sobras per esclatar de *gras!*

En alguns teatros de Barcelona, no podent donar l' abast un sol *D. Juan* y una sola *D.ª Inés*, se n' han presentat una parella, alternant com els toreros.

La corrida de *D. Juan Tenorio* dura casi tota una senmana, y de públich no 'n vulguin mes.

El *nuevo Tenorio* de 'n Bartrina y l' *Arús* ha prés també carta de naturalesa á Barcelona. Algunas companyías el posan en escena després del de 'n Zorrilla, y omplan el teatro ab la sola promesa de que 's representarán 14

actes seguits, y als preus ordinaris. Ni á ca 'l Afarta-pobres.

Cal admirar, com es degut, l'estómach del públich barceloní.

Y ara un any de repós... y fins el novembre de 1902, en que li será servit igual menjar y á las mateixas dössis.

DEBUTS

Han cridat l'atenció al *Tivoli—Circo Equestre* alguns nous artistes que contribuïxen á aumentar la varietat dels escullits programass.

Entre ells s'hi contan els següents:

Las germanas Salonne qu'executan ab gran limpieza arriscats exercicis en las anellas.

Los Theron Colibris, duas nenas ciclistas de molta seguretat, originalitat y bon efecte.

Y per últim Mister Rochester, un dragador d'espasas, que vé ab molta oportunitat, sobre tot si 'l general Weyler persisteix en la seva caboria de proclamarse dictador.

En aquest cas li encarerém á Mister Rochester, y en menos que canta un gall el deixarà sense espasa y ab un pam de nás.

PER AQUESTA NIT

E-tá anunciat á *Eldorado* l'estreno de una nova producció titulada *El género infimo*, lletra dels germans Alvarez Quintero, y música dels mestres Valverde fill y Carrera.

N. N. N.

SUCH DE SABIS

XXXI. A. *Mestres*.—XXXII. *Manzoni*.—XXXIII. *Trembley*.—XXXIV. *Arolas*.

XXXI

Lo patíbul no es el cástich ni l'escarment, ni altra cosa que un error de la Justicia y una ostentació de forsa.

XXXII

Un bon consell ben donat mereix ser ben escoltat, pero un consell sens l'exemple no aixecará may cap temple.

XXXIII

Si vols de tas empresas sortirne vencedor, de una gran voluntat sempre acompaña't, que una gran voluntat clou gran valor.

XXXIV

De todas las penas, dolors y flaquezas del mon, la mes gran es la que, en familia, se sent en lo día que 's passa sens pá.

J. FERRÉ Y GENDRE

ELS PERDIGOTS

¿Qué son catalanistas? Quins tal cosa poden haver cándidament cregut que repassin ben be *La Renaixensa*, *La Nació Catalana* y *Juventut*.

¿Qué volen conseguir l'autonomía? Donchs, no calfa fer partits estranys. Tots els republicans lluytan per ella ja fa una pila d'anys.

¿Qué volen destruir vils caciquismes y sanearho tot quan siguin dalt? Es la eterna cansó dels que pretenen enflarse ben alt.

¿Qué son d'ideas amples y avansadas?

¡Bah! Ja sabém que son; si un general *cristiano* va engendrarlos y un bisbe els posá al mon.

¿Qué son la gent de be, la gent honrada, la gent amiga de la veritat? Ja 's veu ben be ab *La Veu*, qu' es un modelo d'embustería y de procacitat

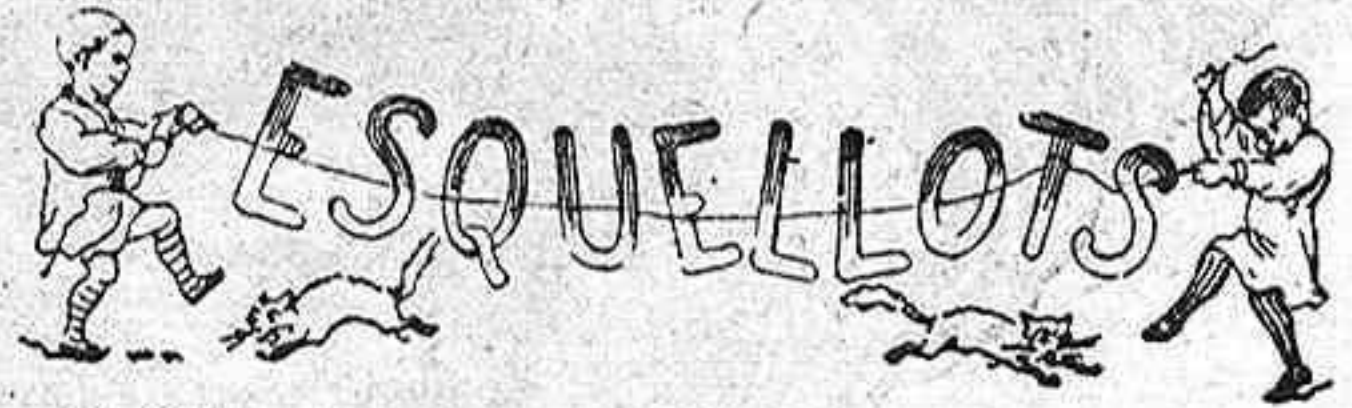
Donchs, si 'ls catalanistas els rebutjan; si no es l'autonomisme res de nou, si son també de pasta caciquista, si el pitet jesüítich se 'ls veu prou, si l'ambició tots els seus actes guía, si inspira sos dictats la mala fé, si demostren no tindre ni decencia ni educació ni ré;

¿per qué preten sa vanitat estúpida agabellar de Catalunya el nom, escalar tots els llochs, tenir sotmesos sota peu á tothom,

y usurpar si se 'ls deixa, una victoria que pertany als demés?

¡Per que tenen, de sobras, dugas cosas; desvergonya y dinés!

JEPH DE JESPU

El *Liberal* ens ho demana, y no tením cap motiu per desairarlo.

Sápiga 'l públich de Barcelona, de Catalunya, d'Espanya, del Mon y del Sistema planetari, que la corrida del 27 de octubre va deixar un benefici líquit de 20,249'60 pessetas, que deurán ésser destinadas á la extinció de la mendicitat.

Entre donatius (que per cert pujaren á 21,995'50 pessetas, prop de 2,000 pessetas més que 'l resultat líquit) venta de bitllets, producte de carn dels toros y del anunci de un cognac, se recaudá una suma de 66,221'30 pessetas.

D'ellas quedan á disposició dels fins

benéfichs. . . . . 20,249'60

Y se n'han gastat pels fins tauromá-

quichs. . . . . 45'971'70

Es á dir: més del doble per banyas, que per consols.

Aquest resultat ha satisfet moltíssim al nostre estimat colega, tant es aixís que per espay de una senmana ha posat per capsana dels seus números la liquidació de la corrida, y que no content ab aixó ha demanat á la premsa que li fes l'obsequi de reproduhirlos.

Per la nostra part queda complascut.

Y dat que 'ls resultats líquits son algun tant inferiors al import dels donatius, seguim creyent com creyam, que per arribar al alberch dels pobres no 's fa cap dressera passant per la plassa de toros.

Ab tot y serhi convidats no varem assistir la senmana passada á la benedicció del funicular del Tibi-dabo.

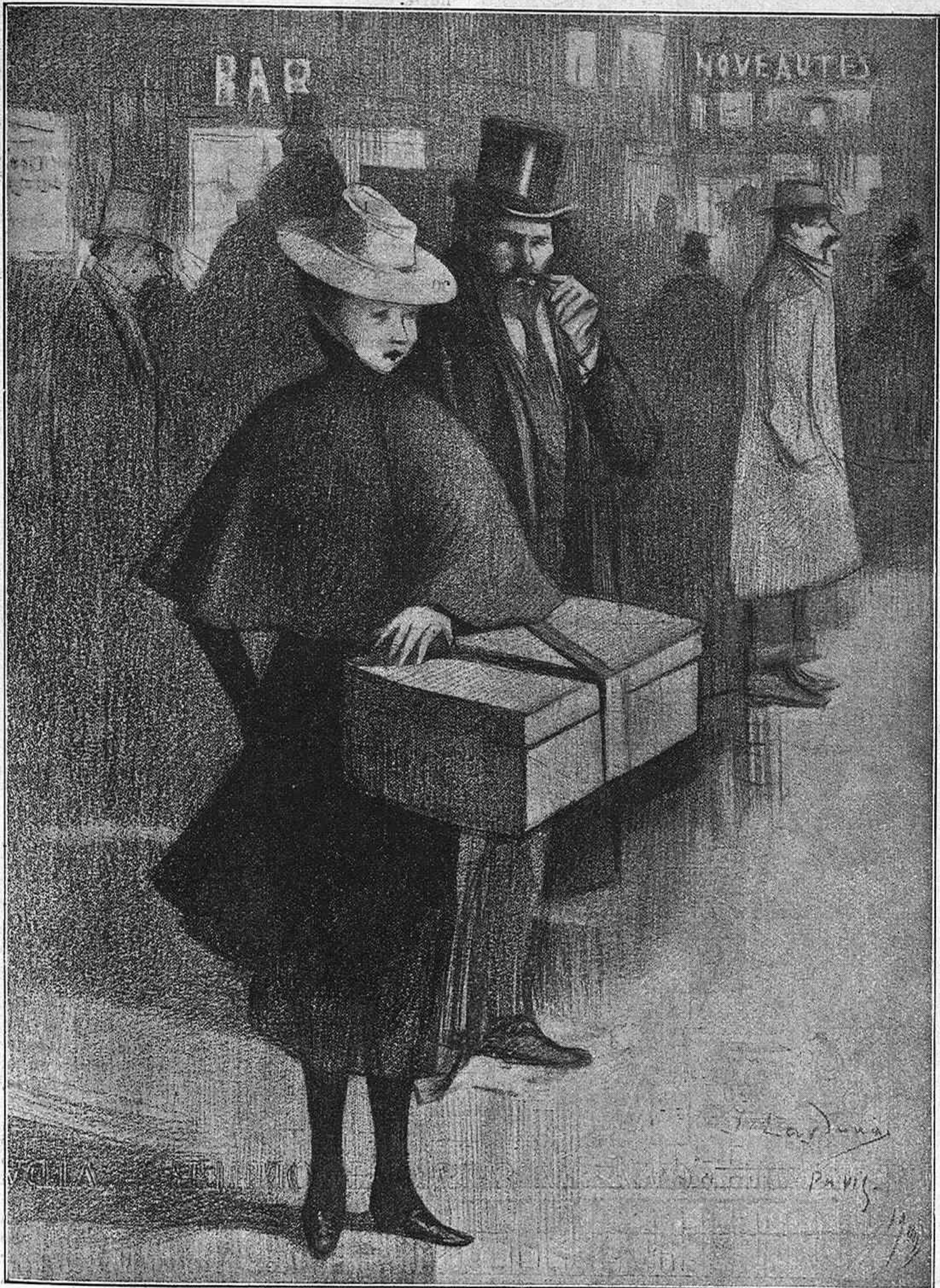
Ocupacions professionals ens varen privar del gust de rebre un esquítch d'aygua beneyta de mans del Eminentíssim, que després dels piropos que 'ns va dirigir en la seva pastoral d'entrada, no arribém á atinar quin efecte 'ns hauría fet.

De todas maneras, consti 'l nostre agraument á la empresa, per la seva fina invitació... Per més que, segons noticias, els representants de la premsa que hi varen assistir, no van ser objecte de todas las atencions á que 's creyan acreedores.

Aixó, fins á cert punt, ens consola de no haverhi pogut anar.

CROQUIS PARISIENCHS

Una flor dels jardins de Montmartre.

Dibuix de J. CARDONA

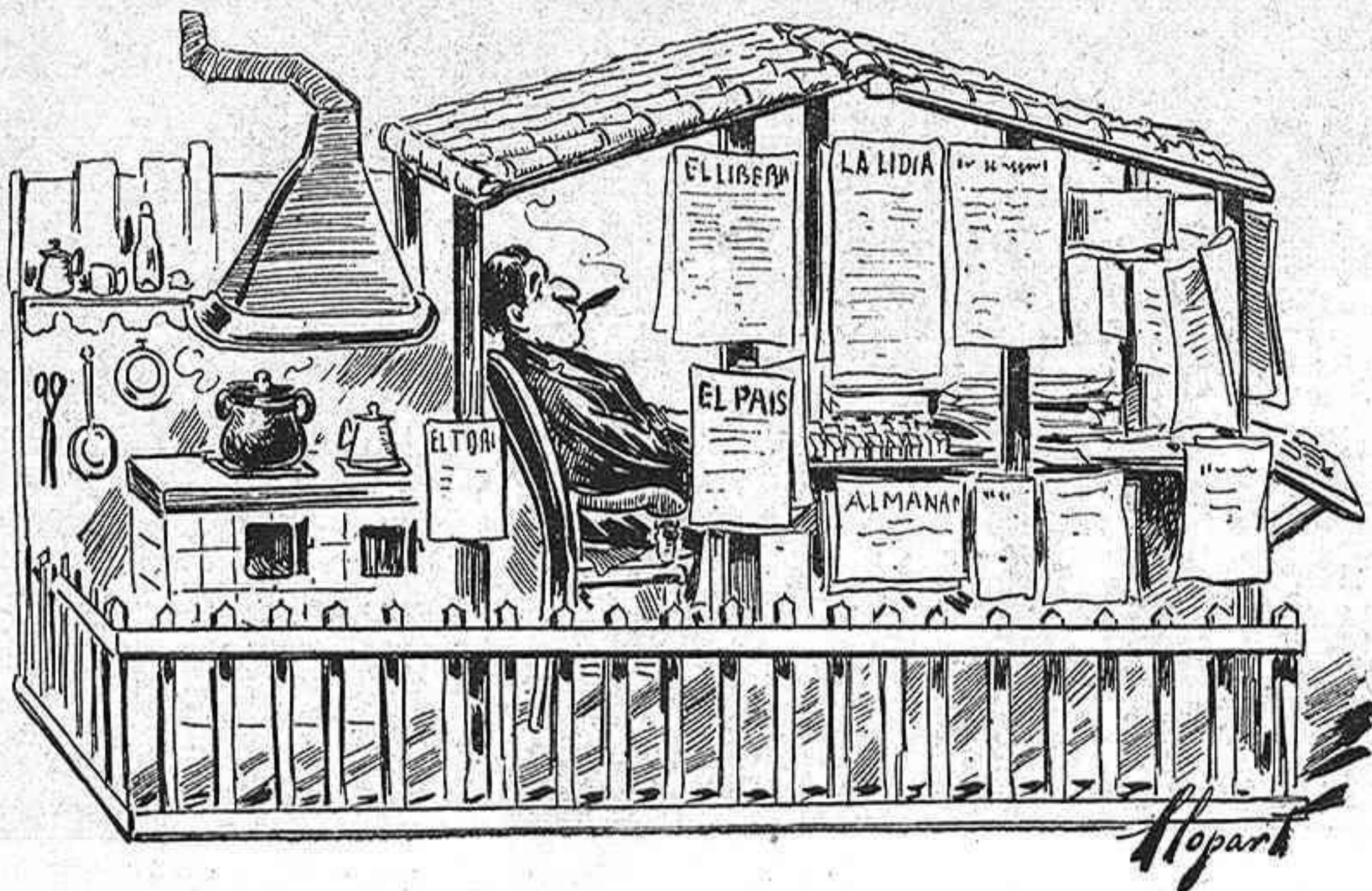
LAS TAULETAS DE LA RAMBLA

Com van comensar.

Dos mesos després.

Com acabarán.

Pero en cambi ho sentim per havernos vist privats de veure al escolanet, que á l' hora del *lunch* va ferse omplir de xampany el calderó de l' aygua beneyta.

May siga sino per dirigirli paraulas d' encoratjament:

—Bé, noy, bé;—li hauriam dit—sigas sempre ben espavilat y no desconfhis; que dels escolans que saben espavilarse, ab el temps se 'n fan els cardenals.

No sé entendre perque hi ha regidors que s' oposan á que l' Ajuntament se gastí las 20,000 pessetas, en el pressupost destinadas á Bellas Arts, en l' organizació de una Exposició concurs hípich, durant els días 21, 22 y 23 de desembre pròxim.

Que vinguin caballs, que aixó es lo que més se necessita ara com ara.

Y jo proposo que s' ofereixi un premi especial de 20 mil pessetas més al tronch més apropósit que 's presenti pera portar á la Pubilla al hospici en cotxe.

Las comedias que 's fan sense apuntador, resultan ser las més interessants, per lo imprevistas.

Aixís uns cómichs á mitja funció, varen dir:

—Vaja, que no continuém si no se 'ns paga lo que se 'ns deu.

Y van dirho al saber que l' encarregat de la taquilla havia desaparegut ab els quartos.

El públich vejentse burlat, va pendre desseguida paper en la comedia... Y alguns espectadors amants dels cops d' efecte y de las emocións fortas, ja havían apilotat manyochs de papers dessota de las butacas pera calarhi foch.

Els agents de l' autoritat van representar l' última escena, desallotjant el local, que sens dupte perque tot resulti adeqüat porta 'l títul de *Las Delicias*.

Y en efecte: ¿volen res més *delicioso*?

En el vestíbul del Cinematógrafo X de la Plassa de Catalunya, s' hi ha instalat una exhibió molt interessant de pinturas al oli, degudas al conegut artista S. Matilla.

Son en número de una vintena, y entre ellas hi predominan las de assumpto marítim, á l' hora vagarosa en que las ayguas del mar reflectint l' atmósfera envolta ab la fumerola dels vapors, ofereixen un color gris molt sugestiu.

Altras representan notas camperolas admirablement sorpresas y ben triadas.

Per sas notables condicions, l' exposició Matilla 's fa digna de una detinguda visita.

Al fer el famós *Capitán Verdades* el seu últim viatge á Barcelona, va publicar en el seu periódich *La Patria*, las següents ratllas:

«De viaje.—En el expreso de esta tarde sale para Barcelona nuestro querido director Don Juan de Urquía. Hacemos pública la noticia para que enterado de ella el Sr. Tasso, editor en aquella población, tenga el tiempo suficiente para poder *visitarlo* ó *escondarse*. Nuestro di-

rector permanecerà en Barcelona dos ó tres días y se hospedarà en el Hotel Internacional.»

¿Per qué serà—'ns preguntavam—que nostre bon amich, el pacífich editor Sr. Tasso, tingui d'amagarse?

Prompte varem sortir de duptes. El Sr. Tasso, enterat de aquest sueldo, va enviar al Hotel Internacional hont s' hostatjava el famós *Capitán Verdades*, á un notari, requerintli 'l pago de dugas facturas «referentes—diu el requeriment—á unos impresos que Vd. me encargó y recibí oportunamente, cuyas facturas no se han hecho efectivas á pesar de las reiteradísimas veces que se ha pasado á percibir las y de sus muchas promesasde pago.»

Afegeix que sabent pel *suelto* transcrito que 's trobava á Barcelona va enviar al cobro ditas facturas «y no habiéndole encontrado, le manifiesto que todos los días de 9 á 12 y de 15 á 19, excepción de los festivos, estoy visible en mi despacho imprenta, situado en esta ciudad, calle del Arco del Teatro, etc.»

Apesar de aquest formal requeriment, el Capitán Verdades no 's va deixar veure... Per qual motiu el Sr. Tasso encare es viu, y aixó que no va tenir cap necessitat de amagarse.

El Capitán Verdades no li ha pagat.

Ni li ha pagat las facturas.

Pero ¡quí sab! Potser se reserva tractarlo com á n' en Moret, donantli una satisfacció en las columnas de *La Patria*, desde las quals va aconsellarli que s' amagués.

Y llavors podrá dir:—Ja ho veuen: á mí tot m' es patria!

La qüestió de la carn, es á Barcelona la qüestió de las qüestions.

Cara la venen; pero en compensació es dolenta, com no ho siga en cap mes ciutat d' Europa.

Al mercat de Barcelona hi fan cap tots els bous asmáticos, todas las vacas traviatas, tots els moltóns escanyolits, todas las ovellas cansadas de posar anyellets al mon. El nostre escorxadore se converteix en una especie de *spoliarium*.

Y 'ls que 'ns proporcionan las delicias incomparables de tenir que donar sepultura en els nostres estómachs á tanta porquería, encare 's queixan de que 'ls veterinaris municipals no fassan els ulls prou grossos. No hi volen passar porque se 'ls inspeccionin els caps de bestiar, quan morts y escorxats, se pot veure clarament lo que tenen á dintre. Aixó diuen que 'ls perjudica molt.

No 's contentan ab poguer extirpar la part danyada de una bestia malalta, destinant lo restant al públich consumidor, que ho paga per bó y com á bó s' ho ha de menjar si no prefereix llansarho.

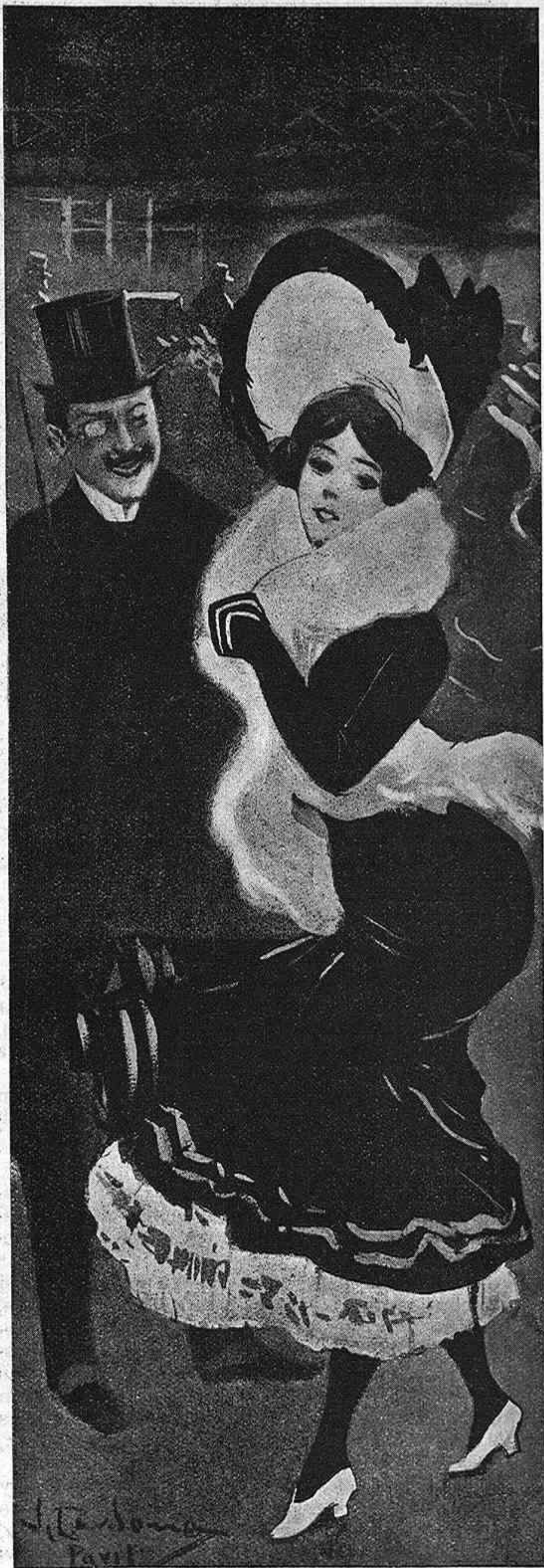
Voldrían que 'ls caps de bestiar s' examinessin de viu en viu: que 'ls veterinaris els prenguessin el pols, els hi examinessin la llengua, els hi auscultessin el pit y 'l ventre tal com se fá ab las personas malaltas, y que 'ls diguessen:—Aquest pot sacrificarse; aquest altre no.—Naturalment, ab l' idea de presentarlo un altre día y veure si passa 'l bou per bestia grossa.

Pero un cop mort, res de inspecció, y al mercat tot. ¿Qué tal? ¿Qué 'ls sembla? ¿qué me 'n diuen de aquestas pretensions?

Si l' Alcalde no s' hi avé, ja ho tenen resolt: en un día dat deixarán sense carn á Barcelona.

Després de tot crech que 'l compliment de aques-

DE PARÍS

De las golfas al passeig, del passeig al restaurant, del restaurant al Moulin, del Moulin á... Deu dirá.

FULLAS CAYGUDAS

Un jorn l' oratje
las somogué,

y ellas caygueren
¡y ella també!

ta amenassa fora un gran bé per la població. Abste-
nintse Barcelona durant algun temps de menjar
carn com la generalitat de la que avuy li endossan,
es indubtable que acabaria per experimentar-se una
gran millora en la salut pública.

Y fins els manifestadors de aquest negoci 'n
sortirían beneficiats: avuy van molt grassos y dei-
xarían de ser candidats á l' apoplegia.

No hi ha com ser un gran artista, per fer escara-
falls de tot. En aquest cas se troba la Duse, la fa-
mosa Duse, si son certas las revelacions que un pe-
riodista diu que li han fet:

—«Estich fatigada—li vá dir—no del art; pero si
del teatro. Fatigada dels bastidors, dels companys,
dels directors, dels secretaris, de tota la rassa igno-
ble del teatro, inclús dels tramoyistas. Vull ser lliu-
re, proclamar la meva independència, rompre las
cadenas de l' esclavitut. La vida de l' actriu es un
infern. Quan penso en els que gemegan, víctimas
del mateix mal que m' atormenta y que no poden,
com jo, curarse'n, sento una llástima infinita.

•Y aixó que *tots, tots, tots* els artistes, homes y
donas, que he conegut en ma vida son dignes de
despreci. Una vegada haja sortit de aquest infern,
res me fará tornar á precipitarme entre las sévas
flamas. Diuhen que soch una de las reinas d' Euro-
pa. ¡Quína ironía! Mon regne es una cambra de *hotel*.

•Lo pitjor es que vaig envellint, y que 'l foch sa-
grat vá apagantse'm poch á poch. Ja no aspiro á res
mes que á la pau. Me 'n vaig, donchs, á América á
guanyar alguna cosa, y després á la soletat.»

Crech que la Duse no sería l' artista vibrant que
tots coneixém en ella, si no sufrís de tant en tant
aquestas crisis de neurótica.

La famosa actriu no sortirá del infern mentres
visca... Fins fentse la desdenyosa, com aquí la últi-
ma vegada que la varem veure, será sempre admira-
da y aplaudida, y no llensará tan fàcilment son cep-
tre de reyna de la escena y á la vegada vareta má-
gica de la fortuna.

En un tribunal:

El president al acusat:

—La coincidencia no pot negarse qu' es molt sin-
gular. Vosté estava enamorat, perdudament enamora-
rat de la Caterina López: la qual, com á noya hon-
rada qu' era, li participa que no será seva sino per
medi de legítim matrimoni. Li fá aquesta prevenció
'l dilluns, y 'l dimars, la seva esposa qu' estava bona
y sana, sucumbeix, se 'n vá de aquest mon en pocas
horas. No podrá negar que la defunció de la seva
muller vá venir molt á temps.

L' acusat:—Oh, senyor president: era tan bona y
tan amable ¡pobreta!... que fins morintse va voler
donarme gust.

AL FUNICULAR

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO
XARADA.—CERTAMEN FUNERARI.—*Ca-da-vé-ri-ca.*

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

PER L' AMICH EMILI FORGAS

—Temps enrera 't vaig prometre
dedicarte una xarada,
y avuy qu' estich inspirat
vinch á cumplir ma paraula.

No existeix *hu* Barcelona
ni cents anys *hu* la rodàlia,
un sabater més trempat,
un sabater de tal fama,
que serveixi ab tant de brillo
ni qu' enrahoni ab tal gracia
com l' amich Emili Forgas
fadrí major de la casa
Joan Casellas, sabater,
Raurich, 23, entrada.
Una extremada modestia
hu quint quart lo seu caràcter,
y ab tot el mon simpatisa,

—Escolti ¿vol dir qu' es segur?

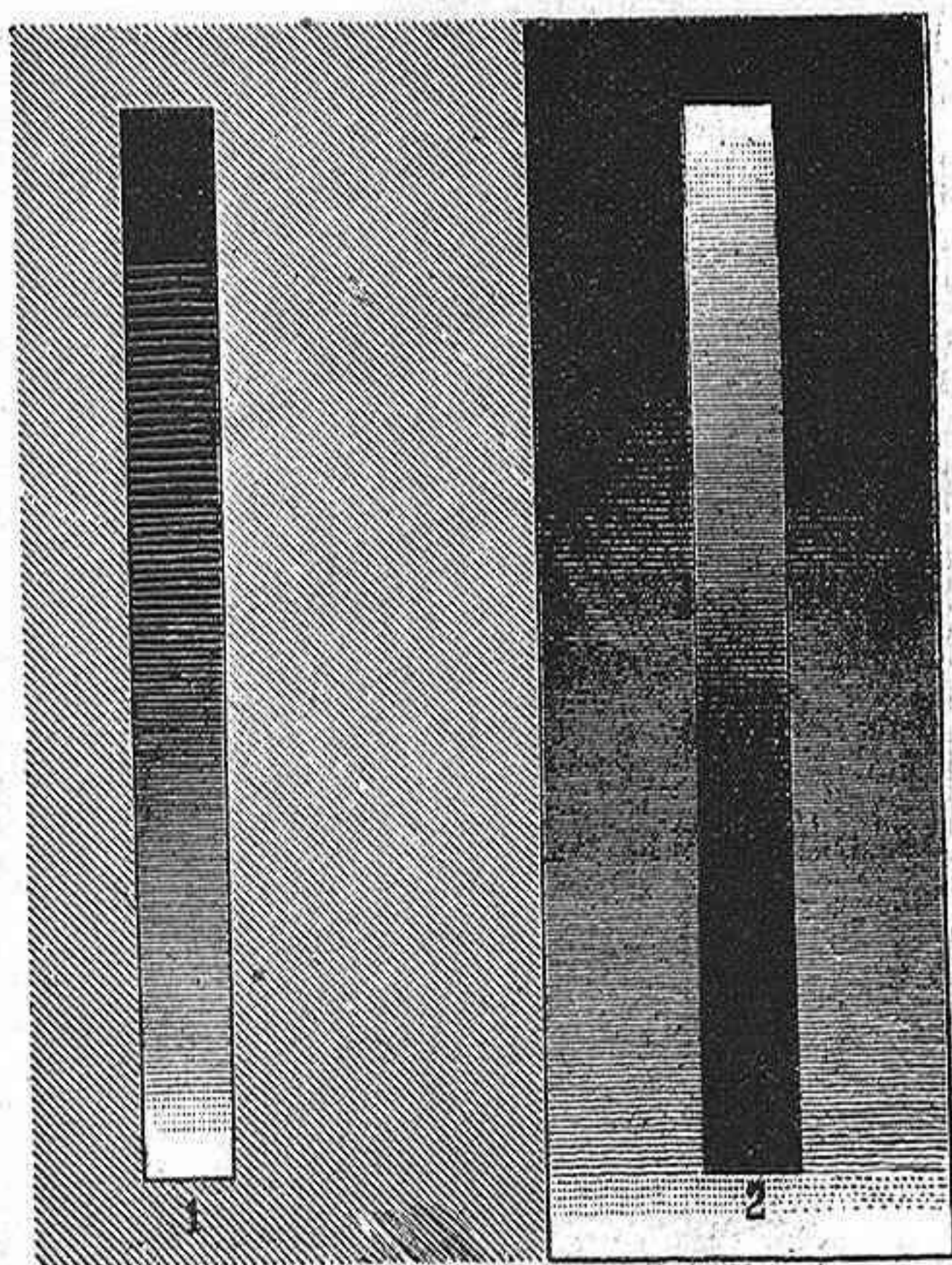
—Sí, dona; no tingui por de res: el bisbe l' ha benehit. Ell respón de tot.

UNA ALUSIÓ D' ÓPTICA

Y UNA ILUSIÓ PERSONAL

En temps d' eleccions, res més cristià que fer distreure l' atenció de las caborias de partit. Si tingués ocasió, el vinent diumenje, agafaria á un caracterisat membre de *La Perdru* que conech y li diria ensenyantli aquest grabat:

—Fixeu la vista en la tira de paper representada per la figura 1.ª del present dibuix, tenint cuidado de col·locarvos á 3 metros de distancia. Aquesta tira presenta una degradació de color de negre á blanch y té una forma rectangular molt prolongada. Encare que las líneas dels costats que van de dalt á baix siguin perfectament paralelas, la ilusió óptica vos farà semblar la tira mes ample de la part blanca que de la part negra, y en comptes de presentarse ab l' aspecte d' un rectàngul se us presentarà en forma de trapeci.

Coloquem la tira de paper damunt d' un' altra tira mes ample (figura 2) que sigui també gradualment pintada, pero á la inversa, de modo que la part blanca de la petita vinga sobre la negra de la gran, y... (Ja ho deya en Campoamor: *Las ilusiones perdidas, lay!*...) l' ilusió d' óptica se us destrueix al instant y la tira de paper pren altre cop als vostres ulls la veritable forma rectangular.

Y si l' home de bé á qui aludeixo fós amich de las ilusions ópticas se passaria tot el dia de las eleccions contemplant la tireta de paper pera probar l' experiment. Qu' es igual que 'l passés seguint col·legis ó repartint candidaturas; que de tots modos el passaria inútilment. Perque lo de la victoria regionalista es un' altra ilusió d' óptica.

No cal que 's fassi ilusions.

y ab tot el mon fa gatzara.
Fins la senyora Delfina,
la mestressa de la casa,
sentint els seus acudits
ideixa anar unas riallas!...
Lo mateix que la Rosita
lo mateix que tothom ¡vaja!
Cregueume, barceloníns;
si voleu bonas sabatas
anéu á l' Emili Forgas
que us las servirà elegantas,
sempre de l' última moda,
duraderas y baratas.
Y un rato alegre y distret
passareu *hu* la vegada
sentint del fadrí major
la veu festiva y simpática.
Desde 'l més ínfim *total*
al sabater de més fama,
convenen que del seu ram
ell es el primer espasa,
Y consti qu' al dir aixó
hu-dos-tres lo seu carácter,
perqué modest com ell sol
vol passar per un *sabata*.
Si algú 'l tracta de *pegot*
hu-tres-dos la testa y calla,
puig si 'l *nyinyol* molt estira
y ab la *pega hu* cops s' enganxa,
també reñla cansóns
que d' alegror llensan flayre,
y pot estar ben segur
de que ditxa com ell guarda
ni buscantla ab un fanal,
ni ab una llanterna mágica,
la trobarían en lloch
de cents anys *hu* la rodàlia.

F. CARRERAS P.

II

Una vocal es ma *prima*,
segona, Madrit no 'n té,
animal es la *tercera*,
y el *Total* es un carré.

UNA SOCIETAT ANÓNIMA

ANAGRAMA

Lo *tot* qu' es un bon xicot;
diu que 'l día de Nadal
se casará ab la *total*
qu' es pubilla, y té bon dot.

LERROUISTA

TRENCA-CLOSCAS

S. LLEÓ T. NIN

Carrer de Tallers

Formar ab aquestas lletres lo títol de un drama catalá y 'l apellido de son autor.

ESTEVET DE VILANOVA
CONVERSA

—¿Escolta, Pere?
—Qué vols?
—Quin ofici fá ton germá, y hont treballa.
—Lo seu taller se troba al poble que t' dich, y 'l seu ofici tú ja 'l dius.
—Home, cregas que no t' entench...
—Donchs, rumía.

L. A. CIGALA
GEROGLÍFICH

I
A D. A
I I
X

PEP. V. V.

Antoni López, editor, Rambla del Mítj, 20.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olmo, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

¡ATENCIÓ!
¡ESTÁ A PUNT DE SORTIR!

DE
LA ESQUELLA
 DE
LA TORRATXA
 pera
1902

L' ALMANACH DE
LA ESQUELLA

es el mes popular, el mes espléndidament il·lustrat, el mes interessant dels Almanachs literaris que 's publiquen a Espanya.

Quadros, obras escultóricas, caricatures, fotografias, produccions artísticas de tots els generos y de todas las escuelas.

Quientos, articles, noveletas, traballs en prosa y en vers deguts a las mes acreditadas firmas.

Formará un elegant volúm artístich-literari, hermos resúm del modern moviment intelectual.

Preu: UNA pesseta

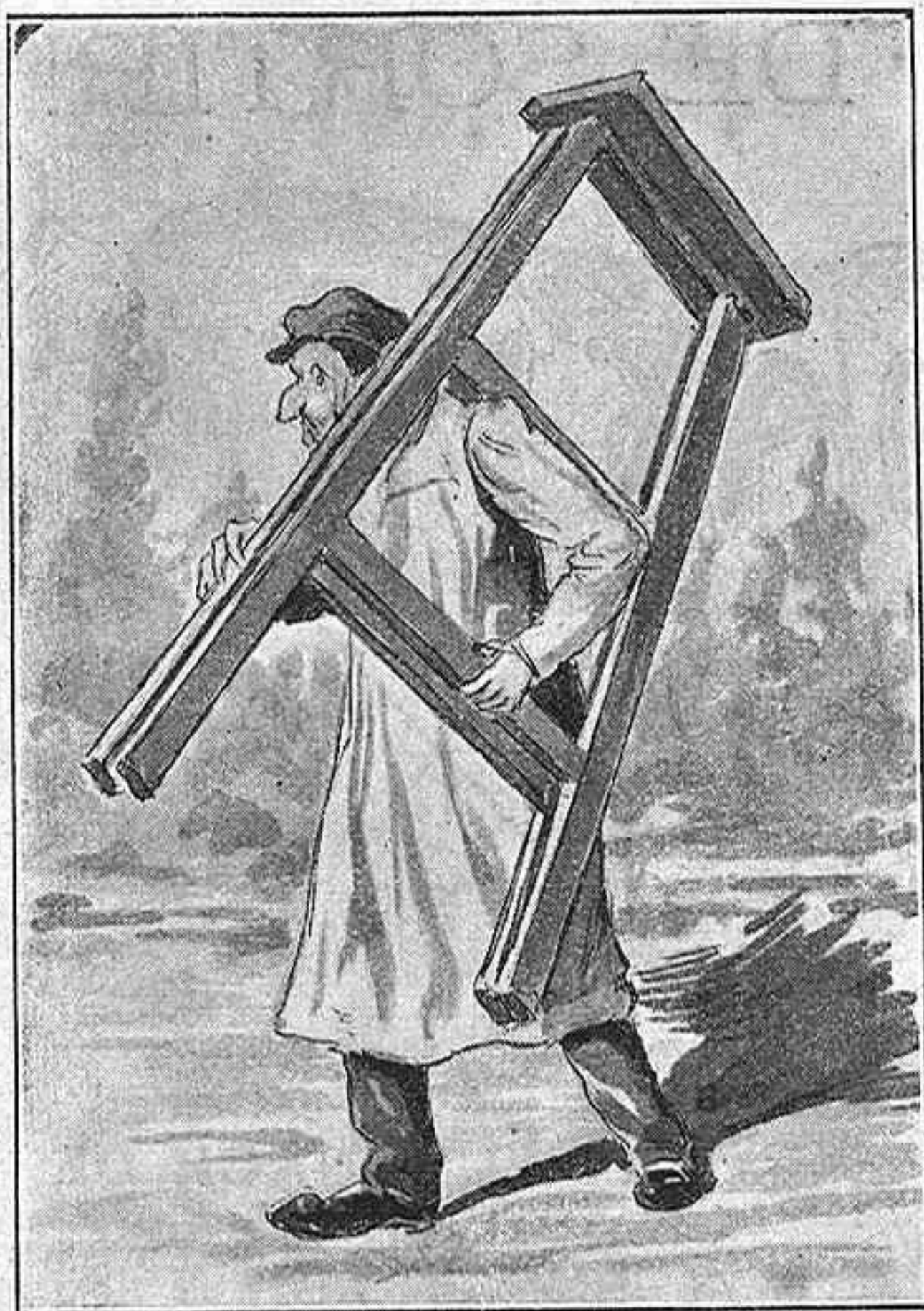
Magnífica cubierta a la
TRICROMÍA

Torném a recordar als senyors Corresponsals la conveniencia de que fassin el pedido a la major brevedat, a fi de regularisar el treball de l' Administració y poguerlos servir a tots ab puntualitat.

En el número que vé fixarém definitivament el día de la sortida

EXPOSICIÓ-CONCURS HÍPICH DEL PARCH

ELS CABALLS QUE HI ACUDIRÁN

El mes fort de tots.

El mes inofensiu.

El mes enjogassat.

El que li falta una pota.